

K pátému výročí úmrtí profesora Dušana Jeřábka 14. 3. 1922 – 18. 6. 2004

Letos je tomu pět let, co nás opustil profesor Dušan Jeřábek. Jeho výrazná osobnost je spjata s Brnem a jeho pedagogická a vědecká činnost s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity. Přes 50 let zde působil na studenty i kolegy svou hlubokou erudicí a zaujetím pro literární vědu.

Po všechna ta desetiletí ovlivňoval také brněnské kulturní dění jako zasvěcený literární a divadelní kritik.

Svět literatury, divadla a žurnalistiky mu byl téměř osudem, neboť pocházel z rodiny s dlouhou spisovatelskou tradicí. Přes otce, spisovatele Čestmíra Jeřábka, děda Viktora K. Jeřábka, až ke starým českým knihtiskařům sedmáctého století. Dalším zdrojem napájejícím Jeřábkův zájem o kulturu bylo bezesporu střetávání s významnými představiteli tehdejší kulturní a vědecké scény, většinou známými a přáteli jeho otce (např. Arne Novákem, J. L. Fischerem, Rudolfem Waltem).

Dušan Jeřábek vystudoval klasické gymnázium v Brně a poté se přihlásil na hudební a dramatickou konzervatoř, kde na něj silně působil již zmíněný profesor Rudolf Walter. Ve studiu pokračoval i během nelehkých dob okupace, kdy byl jako dvacetiletý totálně nasazen po tři roky ve válečné výrobě. Od roku 1945 studoval na Filozofické fakultě obory čeština, filozofie. Doktorát získal roku 1949 prací o Karolině Světlé a následujícího roku začal na fakultě pracovat jako vědecký aspirant. Brněnské literární vědě na Filozofické fakultě zůstal věrný až do své smrti. Roku 1960 se habilitoval prací *Vítězslav Hálek a jeho úloha ve vývoji české literární kritiky 19. století* a roku 1966 byl jmenován profesorem nově české literatury. I po odchodu do důchodu (1987) profesor Jeřábek nepřerušil styk se svým celoživotním pracovištěm. Nadále rád učil, přednášel a v neztenčené míře publikoval.

Jeřábkovým hlavním polem vědecké práce bylo 19. století. Ze široka se zabýval především májovci – Karolínou Světlou, Janem Nerudou a nejvíce Vítězslavem Hálkem – a vlivem jejich díla na vývoj literatury v 19. stole-

ti. Ze stejného neuralgického bodu vyrostl i jeho soustředěný zájem o literární kritiku a její vývoj od počátků obrození až po Arneho Nováka. Často překračoval hranice literární vědy směrem k historii, politickým a kulturním dějinám. Tuto tendenci můžeme nejlépe pozorovat na práci *Václav Vladivoj Tomek a Karel Havlíček Borovský v letech bachovské reakce*.

Jak napsal Vladimír Justl, Dušan Jeřábek se s radostí toulal i ve svém století dvacátém. Se zájmem sledoval moderní divadlo, soustavněji se zabýval např. Rudolfem Těsnohlídkem, Josefem Merhaudem, Bedřichem Václavkem. Dominantní však je jeho zájem o Arneho Nováka. Jeřábek patřil k vynikajícím znalcům a vykladačům jeho života a díla, a to v době, kdy neměl nejmenší vyhlídku cokoliv o něm publikovat. Své studie mohl vydat až v 90. letech a knižní monografie, obsahující výsledek Jeřábkova celoživotního zájmu o Novákovu osobnost a vzpomínky žáků a kolegů Arneho Nováka, vyšla v roce 1997.

Výčet bohatých aktivit profesora Jeřábka by pokračoval připomenutím jeho celoživotní kritické činnosti v oblastních, celostátních i zahraničních odborných periodících a v denním tisku, mnohaleté spolupráce s brněnským rozhlasem a literárních příspěvků pro Svobodnou Evropu, dále členství v výboru ČSAV, předsednictvím v brněnské pobočce Literárně-vědné společnosti ČSAV, členství v redakčních radách odborných časopisů a spolupraci s mnoha nakladatelstvími. V průběhu let také zastával významné akademické funkce – v letech 1965-1966 byl proděkanem, v letech 1966-1969 děkanem Filozofické fakulty.

V závěru své vzpomínkové knihy *Brněnská romance* (1997) profesor Jeřábek skromně bilancuje svůj přínos městu Brnu. Ten mu jistě potvrdí nejen město pod Petrovem, ale také desítky vděčných studentů, kteří mohli navštěvovat jeho přínosné přednášky, které jako náročný, ale zároveň vstřícný učitel vedl při psaní diplomových a doktorských prací a kteří se mohli inspirovat velkou osobností české literární vědy.

L. ANDREE